

OTURUM 1

SİBER ZORBALIK OLAYLARINI TANIMA

▼ Amaç

Ortaokul öğrencilerine siber zorbalık davranışları hakkında farkındalık kazandırmak

▼ Kazanımlar

1. Teknolojinin olumsuz/riskli taraflarının da olabileceğini anlar.
2. Siber ortamlarla gerçek hayatın birbirinden ayrılamayacağını anlar.
3. Siber zorbalık kavramının anlamını bilir.
4. Siber zorbalık olaylarında kişilerin hangi rollerde yer alabileceğinin farkında olur.
5. Siber zorbalık davranışlarının hangi davranışlar olduğunu anlamak
6. Siber zorbalığın çevrim içi oyunlarda, video paylaşım sitelerinde, sosyal medyada, mesajlaşma uygulamalarında gerçekleşebileceğini anlar.

▼ Materyal

Yazı tahtası, A4 kâğıtları, tahta kalemi

▼ Süre

40 dakika

▼ Uygulama Süreci

1. "Sevgili öğrencilerim, bugün sizlerle internet ortamının sahip olduğu özellikleri, siber zorbalığın ne olduğunu, ele alacağız."
2. Öğretmen tarafından "Bisiklet Uygulaması Etkinliği" öğrenciler ile paylaşılır.

Bisiklet Uygulaması: Öğretmen bisikletin ne işe yaradığını sorar. Alınan cevaplardan sonra öğrencilere bisikleti hangi amaçlarla kullandıkları sorulur. Daha sonra öğretmen tahtayı ikiye böler. Sol tarafa + sağ tarafa da - işaretlerini yerleştirir. Sol tarafa bisikletin olumlu amaçlarla

kullanım örneklerinin, sağ tarafaysa bisikletin olumsuz amaçlarla kullanım örneklerinin yazılacağı belirtilir (Öğrencilerin sorulan soruya cevap vermemeleri hâlinde ilk örnek öğretmen tarafından yazılır. Bisikletin kural dışı kullanımlarda kazalara sebebiyet vererek insan hayatını olumsuz yönde etkileyebilecek sonuçlar doğurabileceği örneği verilir). Öğrenciler tahta kalemini kullanarak her iki tarafa da düşüncelerini yazar. Alınan cevaplardan sonra öğretmen *“Evet değerli öğrencilerim. Tahtada sizlerin de görüşleriyle bir bisikletin hem olumlu hem de olumsuz şekilde kullanılabileceğini fark ettiğinizi düşünüyorum. Siz ne düşünüyorsunuz?”* sorusunu öğrencilere yöneltir.

3. Bisiklet uygulaması etkinliğinin ardından öğrencilerin paylaşımları alınır. Öğretmen tarafından *“Bugün tahtada sizlerin görüşleriyle bir bisikletin hem olumlu hem de olumsuz şekilde kullanılabilceğini yeniden hatırlamış olduk. Şimdi sizlerden burada yaptığımız etkinliği “Teknolojinin kullanımı” açısından düşünmenizi istiyorum. Teknoloji denildiğinde aklınıza neler geliyor?”* sorusu yöneltir. Öğrencilerden cevap gelmezse öğretmen tarafından cep telefonu, tablet, bilgisayar, bilgisayar oyunu, sosyal medya vb. bir örnek verilerek sürecin devam ettirilmesi beklenmektedir

4. Öğretmen tarafından *“Sosyal Medya Uygulaması”* etkinliğine geçilir.

Sınıftan gönüllü bir öğrenci seçilir. Öğrencilerin sosyal medya kullanımını sırasında karşılabilecekleri sorunları sessiz sinema oyunundaki gibi sınıfta canlandırması istenir. İzleyici öğrencilerden anlatılan sorunu tahmin etmesi söylenir.

Sonrasında öğretmen tüm sınıfa aşağıdaki soruyu yönelterek konuyu tartışır:

Sosyal medya uygulamasının ardından öğretmen tarafından *“Buna benzer durumlarda sizce teknoloji araçları ile yapılan yazışmalar acaba gerçekten silinip kaybolur mu?”* sorusu öğrencilere sorulur.

Öğrencilerin paylaşımının ardından *“Tıpkı bu örnekte olduğu gibi, teknolojik araçlarla yaptıklarımızı yok edemeyiz. Dolayısıyla siber ortamlarla gerçek hayatı birbirinden ayırmamız mümkün değildir.”* açıklaması yapılır.

5. Daha sonra *“Siber zorbalık davranışları etkinliği”* uygulamasına geçilir.

Siber zorbalık davranışları etkinliği: Aşağıda yer alan siber zorbalık davranışları etkinliği öğrencilerle paylaşılır. *“Bu tür olaylar başka hangi çevrim içi ortamlarda yaşanıyor?”* sorusunu yöneltir. Alınan cevaplardan sonra öğretmen *“Bu tür olaylar çevrim içi oyunlarda, video paylaşım sitelerinde veya mesajlaşma uygulamalarında da gerçekleşir.”* mesajını verir.

İnternet veya telefon kullanarak dedikodu çıkarmak

İnternet veya telefon kullanarak cinsiyeti erkekse kız, kızsı erkek gibi farklı gösterip kandırmak

İnternet veya telefon kullanarak birilerini aşağılayıp incitmek

Fotoğrafları üzerinde oynanıp dalga geçilecek hâle getirip internet veya telefon kullanarak yaymak

İnternet veya telefon kullanarak iftira atmak

Kişisel bilgileri internet veya telefon kullanarak izin almadan ele geçirmek

İnternet veya telefon kullanarak sahte hesap açıp başkasının adına paylaşımlarda bulunmak

İnternet veya telefon kullanarak çevrimiçi oynanan oyunlardan atmak

İnternet ortamında birilerine küfretmek

Küçük düşürücü bir mesajı, fotoğrafı veya video görüntüsünü sanal ortamda izinsiz paylaşmak

İnternet ortamında yapılan paylaşımlara (yorum, fotoğraf, video, bilgi) utandırıcı, kırıcı yorumlar yapmak, SMS aracılığıyla tehdit edici, utandırıcı, kırıcı mesajlar göndermek

6. Daha sonra "Siber zorbalık rolleri etkinliği" uygulamasına geçilir.

Siber zorbalık rolleri etkinliği; öğretmen, "Bu davranışları yapanın siber zorba, etkilenen kişinin mağdur, olaya tanıklık edenlerin izleyici" olduğunu açıklar ve etkinlik tamamlanır.

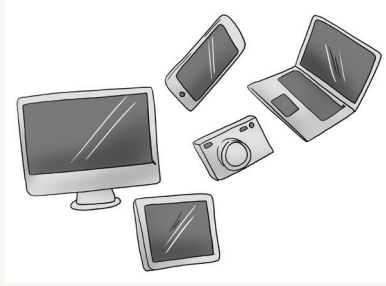
7. Öğretmen, eğitimin genel bir değerlendirmesini yaparak oturumu sonlandırır.

Görseller

Siber zorbalığın tanımı



Elektronik aletler



Zorba, mağdur, izleyici rolleri



OTURUM 5

SİBER ZORBALIKLA BAŞ ETME STRATEJİLERİ

▼ Amaç

Öğrencilerde siber zorbalıkla baş etme stratejilerinin farkındalığını sağlamak

▼ Kazanımlar

1. Siber zorbalıkla baş etme stratejilerini bilir.
2. Siber zorbalık olaylarında uygun baş etme stratejisini fark eder.

▼ Materyal

Siber zorbalıkla baş etme stratejileri sunusu

▼ Süre

40 dakika

▼ Uygulama Süreci

1. *"Merhaba sevgili öğrencilerim, bu hafta sizlerle siber zorbalık olaylarından kendimizi koruyabilmek için hangi stratejileri kullanabileceğimizi ele alacağız. Geçtiğimiz hafta siber zorbalığın etkileri konusunda bilgi edinmiştik. Şimdi kısaca özetleyelim: Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak başkalarına zarar verici davranışlarda bulunmak siber zorbalıktır. telefon, bilgisayar ve oyunlar siber zorbalık için kullanılabilir. siber zorbalığın psikolojik ve sosyal pek çok etkisi olduğunu unutmayalım."* Öğretmen siber zorbalık davranışları, kullanılan araç ve uygulamalar, siber zorbalığın etkileri hakkında kısa bir özet yaparak uygulamaya giriş yapar. Bugün siber zorbalıkla baş etme stratejileri üzerine konuşulacağını söyler. Örnek olayı okur: *"Ayşe ortaokula devam eden bir öğrencidir. Kullandığı sosyal medya üzerinden olumsuz mesajlar almaya başlamıştır ve bu durumu kimseyle paylaşmamıştır. Son günlerde derslerine odaklanmakta zorlanmaktadır, aldığı mesajlar Ayşe'yi çok üzmektedir."* Olay okunduktan sonra öğretmen, öğrencileri dört gruba ayırır. Bu grupların Ayşe'nin öğretmenlerini, yakın arkadaşını, anne-babasını, kardeşini sırasıyla canlandıracağını söyler. Gruplardan Ayşe'nin yaşadığı durum karşısında hangi baş etme stratejilerini uygulayabileceğine ilişkin beşer dakikalık canlandırmalar yapmaları istenir. Uygulayıcı, canlandırmalar esnasında grupların stratejilerindeki benzerlikler/farklılıkları tahtaya not ederek hangi baş etme tarzlarının ön plana çıktığı ele alıp tartışılır.

NOT

Yukarıdaki uygulama, bir öğrenci veya daha az sayıda oluşan öğrenci gruplarıyla yapılabilir. Öğrenciler canlandırma yerine grup çalışması yaparak yazılı şekilde paylaşımda bulunabilirler.

2. Canlandırma etkinliğinin ardından uygulayıcı, sunuyu (sunu nerede?) açarak siber zorbalıkla baş etme stratejilerini öğrenciler ile paylaşır. Stratejilerin hangi davranışlar ve araçlara yönelik kullanılabileceği yönünde ihtiyaca göre birer örnek verebilir.
3. Öğretmen, etkinliğin ardından öğrencilere "Siber zorbalık olayına tanık olduğunuzda neler yapabilirsiniz?" sorusu yöneltilir.
4. Öğrencilerin paylaşımlarının ardından öğretmen genel bir değerlendirme yapar. Öğrencilere teşekkür ederek etkinliği sonlandırır.

NOT

Ek uygulama yapmak isteyen öğretmenler aşağıdakileri uygulayabilir.

- **Slogan oluşturma uygulaması:** Siber zorbalığa karşı slogan geliştirme uygulaması ile slogan geliştirme yarışması gerçekleştirilir. Bu sloganlardan beğenilenler okulun merdivenlerine yapıştırılır.
- **Resim:** Öğrenciler siber zorbalığa karşı resim/afiş hazırlayabilirler.